

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje z zakresu struktury koncentracji zaangażowania banku w poszczególne jednostki, grupy kapitałowe, segmenty rynku branżowe i geograficzne, wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem.

1.1. Informacje z zakresu zaangażowania Banku w poszczególne branże przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek i należności od banków.

Podział branżowy	Kredyty brutto 31.12.2003 r. tys. PLN	Kredyty brutto 31.12.2002 r. tys. PLN
Handel hurtowy	555 446	402 460
Osoby prywatne	451 979	211 984
Usługi budowlane	184 060	143 197
Pojazdy mechaniczne	177 053	166 569
Produkcja żywności i napojów	173 215	95 071
Pozostała produkcja	154 325	93 542
Usługi komunalne i mieszkaniowe	123 311	100 967
Drewno i wyroby drewniane	90 075	26 480
Handel detaliczny artykułami żywnościowymi	88 699	14 197
Handel detaliczny artykułami przemysłowymi	81 683	85 289
Produkcja wyrobów metalowych	77 167	51 259
Elektrownie, gazownie, wodociągi	51 479	58 594
Budownictwo gospodarcze	50 577	21 933
Niebankowe usługi finansowe	49 717	44 354
Transport lądowy	46 073	32 251
Drukarnie i wydawnictwa	39 589	29 695
Handel środkami transportu	31 281	15 539
Meble i dodatki	31 252	14 537
Wyroby gumowe i plastikowe	25 778	19 009
Papier i wyroby papiernicze	25 288	12 992
Hotele i motele	25 262	3 425
Pozostałe wyroby chemiczne	23 001	13 116
Usługi developerskie	21 828	-
Inne usługi	655 625	548 231
Pozostałe branże	107 560	76 968
Razem	3 341 323	2 281 659

1.2. Dane o zaangażowaniu Banku, z uwzględnieniem głównych regionów geograficznych kraju przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Regiony geograficzne kraju	Kredyty brutto 31.12.2003 r. tys. PLN	Kredyty brutto 31.12.2002 r. tys. PLN
Region Wschodni	1 876 290	1 320 616
Region Małopolski	433 228	273 366
Region Zachodni	427 347	320 862
Region Śląski	325 333	194 577
Region Północny	279 125	172 238
Razem	3 341 323	2 281 659

Dla celów tego zestawienia w skład Regionu Małopolskiego wchodzi następujące województwa: małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie;

w skład Regionu Śląskiego wchodzi następujące województwa: śląskie, opolskie;

w skład Regionu Wschodniego wchodzi następujące województwa: mazowieckie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, podlaskie;

w skład Regionu Zachodniego wchodzi następujące województwa: wielkopolskie, zachodnio-pomorskie, dolnośląskie, lubuskie;

w skład Regionu Północnego wchodzi następujące województwa: pomorskie, kujawsko-pomorskie.

1.3. Dane z zakresu koncentracji zaangażowania Banku w poszczególne sektory gospodarki przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Rodzaj podmiotu	Kredyty brutto 31.12.2003 r. tys. PLN	Kredyty brutto 31.12.2002 r. tys. PLN
Sektor finansowy	49 465	46 116
-instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	143	153
-pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	48 717	45 742
-pomocnicze instytucje finansowe	605	221
Sektor niefinansowy	3 291 770	2 234 243
-przedsiębiorstwa i spółki państwowe	94 446	65 719
-przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	2 457 492	1 646 148
-przedsiębiorcy indywidualni	269 626	490 724
-osoby prywatne	451 867	211 984
-rolnicy indywidualni	999	933
-instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	5 833	8 215
-rozrachunki z podmiotami niefinansowymi z tytułu rozliczeń kart VISA	11 507	10 520
Sektor budżetowy	88	1 300
- budżety terenowe	88	1 300
Razem	3 341 323	2 281 659

W punktach 1.1, 1.2 oraz 1.3 zaprezentowano należności od sektorów: finansowego, niefinansowego i budżetowego z wyłączeniem operacji z bankami.

1.4. Dane z zakresu koncentracji zaangażowania Banku w poszczególne jednostki i grupy kapitałowe.

Na koniec 2003 roku nie został przekroczony limit maksymalnego zaangażowania w stosunku do jednego

klienta lub grupy kapitałowej określony w ustawie Prawo Bankowe. W stosunku do 9 klientów zaangażowanie Banku przekraczało 10% funduszy własnych i wyniosło łącznie 599 mln. PLN, porównywalnie na 31.12.2002 r. w stosunku do 5 klientów zaangażowanie Banku przekraczało 10% funduszy własnych i wynosiło łącznie 308 mln PLN.

2. Dane o źródłach pozyskania depozytów, z uwzględnieniem podziału na branżowe i geograficzne segmenty rynku.

2.1. Dane o źródłach pozyskiwania funduszy, z uwzględnieniem głównych regionów geograficznych kraju przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Regiony geograficzne kraju	Depozyty 31.12.2003 r. tys. PLN	Depozyty 31.12.2002 r. tys. PLN
Region Wschodni	959 937	874 509
Region Małopolski	706 067	679 696
Region Zachodni	298 026	297 100
Region Śląski	289 871	244 933
Region Północny	265 821	214 035
Razem	2 519 722	2 310 273

2.2. Informacje z zakresu pozyskania funduszy przez Bank z poszczególnych branż przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Podział branżowy	Depozyty 31.12.2003 r. tys. PLN	Depozyty 31.12.2002 r. tys. PLN
Osoby prywatne	1 333 358	1 361 577
Inne usługi	345 929	302 134
Handel hurtowy	171 312	152 943
Usługi budowlane	84 805	64 808
Produkcja wyrobów metalowych	54 983	44 237
Pozostała produkcja	53 247	34 606
Handel detaliczny art. przemysłowymi	48 877	33 076
Transport lądowy	45 137	20 166
Usługi prawne i ekonomiczne	41 958	24 228
Produkcja żywności i napojów	37 200	32 324
Usługi w zakresie nauki i techniki	28 372	23 277
Usługi komunalne i mieszkaniowe	23 343	18 166
Drewno i wyroby drewniane	21 633	5 114
Ubezpieczenia społeczne	20 268	1 529
Hotele i motele	16 907	7 289
Pojazdy mechaniczne	16 430	12 398
Produkty elektryczne	15 937	7 616
Niebankowe usługi finansowe	14 519	18 008

Budownictwo mieszkaniowe	13 052	11 524
Elektrownie, gazownie, wodociągi	11 605	4 546
Usługi wydawnicze	11 323	29 923
Pozostałe branże	109 527	100 784
Razem	2 519 722	2 310 273

W punktach 2.1 oraz 2.2 zaprezentowano zobowiązania wobec sektorów: finansowego z wyłączeniem banków, niefinansowego i budżetowego.

3. Informacje o zmianach wartości dotacji dla oddziałów zagranicznych, z uwzględnieniem stanu na początek okresu, zwiększeń i zmniejszeń z podziałem na poszczególne podmioty oraz stanu na koniec okresu.

Bank nie posiada oddziałów zagranicznych.

4. Informacja o instrumentach finansowych, z uwzględnieniem specyfiki emitenta.

4.1. Aktywa i zobowiązania finansowe:

- aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu - do kategorii tej Bank zalicza aktywa i zobowiązania finansowe nabyte w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z krótkoterminowych zmian cen oraz wahań innych czynników rynkowych;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności – do kategorii tej Bank zalicza aktywa finansowe, dla których kontrakty ustalają termin spłaty wartości nominalnej oraz określają prawo do otrzymania w ustalonych terminach korzyści ekonomicznych np. oprocentowania w stałej lub możliwej do ustalenia kwocie, pod warunkiem, że Bank zamierza i jest w stanie utrzymać te aktywa do terminu spłaty, z wyjątkiem kredytów udzielonych przez bank i wierzycelności własnych;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – pozostałe aktywa finansowe nie będące kredytami udzielonymi przez bank i wierzycelnościami własnymi banku;
- kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzycelności własne nieprzeznaczone do obrotu - do kategorii tej Bank zalicza udzielone kredyty i pożyczki (aktywa finansowe powstałe na skutek wydania bezpośrednio drugiej stronie kontraktu środków pieniężnych z przeznaczeniem na określony cel), inne należności własne, oraz dłużne papiery wartościowe nie zaliczone do kategorii „przeznaczone do obrotu”, „utrzymywane do terminu zapadalności” lub „dostępne do sprzedaży”.
- pozostałe zobowiązania finansowe – zobowiązania powstałe w wyniku wyceny instrumentów pochodnych do wartości godziwej;

Poniższe tabele przedstawiają zmianę stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, kredytów, pożyczek udzielonych przez Bank i wierzycelności własnych nieprzeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, aktywów dostępnych do sprzedaży oraz pozostałych zobowiązań finansowych:

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	31.12.2003 r. w tys. PLN	31.12.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	155 620	12 673
Zwiększenia (z tytułu)	1 459 511	249 568
- zakup	1 457 587	248 937
- wycena instrumentów finansowych	493	631
- odsetki	1 431	
Zmniejszenia (z tytułu)	(1 473 159)	(106 621)
- sprzedaż	(1 467 184)	(97 364)
- wycena instrumentów finansowych	(3 289)	(9 257)

- wycena papierów wartościowych	(706)	
- dyskonto	(1 980)	
Stan na koniec okresu	141 972	155 620

Kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzytelności własne nieprzeznaczone do obrotu	31.12.2003 r. w tys. PLN	31.12.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	2 663 880	3 099 884
Zwiększenia (z tytułu)	1 252 746	188 707
- zmiana stanu kredytów (netto)	1 058 678	94 673
- zwiększenie stanu z tytułu zakupu obligacji oprocentowanych Credit Suisse First Boston, Oddz. w Singapurze	152 301	
- zmiana stanu odsetek (netto)	17 795	12 666
- zmiana stanu innych należności	23 972	2 639
- zmiana stanu rezerw celowych		78 729
Zmniejszenia (z tytułu)	(303 694)	(624 711)
- zmiana stanu rezerw celowych	(4 545)	(110 787)
- zmiana stanu lokat od banków (netto)	(299 149)	(513 924)
Stan na koniec okresu	3 612 932	2 663 880

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	31.12.2003 r. w tys. PLN	31.12.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	16 764	78 940
Zwiększenia (z tytułu)		
Zmniejszenia (z tytułu)	(16 764)	(62 176)
- wykup	(16 652)	
- odsetki	(112)	(75)
- umorzenie jednostek uczestnictwa w otwartych funduszach inwestycyjnych		(62 101)
Stan na koniec okresu	0	16 764

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	31.12.2003 r. w tys. PLN	31.12.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	510 821	248 671
Zwiększenia (z tytułu)	2 664 340	1 894 017
- zakup	2 662 577	1 890 489
- odsetki	1 755	3 418
- wycena		104
- różnice kursowe	8	6
Zmniejszenia (z tytułu)	(2 743 160)	(1 631 867)
- sprzedaż	(2 728 978)	(1 623 727)
- odsetki	(3 660)	(6 596)

- wycena papierów wartościowych	(10 522)	(1 544)
Stan na koniec okresu	432 001	510 821

Zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych	31.12.2003 r. w tys. PLN	31.12.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	-	-
Zwiększenia (z tytułu)	1 093	-
- zobowiązanie odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych	1 093	-
Stan na koniec okresu	1 093	-

4.2.1. Informacje na temat aktywów i zobowiązań finansowych, w podziale według kategorii instrumentów finansowych.

a) Aktywa finansowe.

- aktywa finansowe przeznaczone do obrotu – na 31.12.2003 r. w skład portfela papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu wchodziły bony skarbowe o wartości godziwej 129 577 tys. PLN. Do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu Bank zalicza również obligacje skarbowe, których wartość godziwa na koniec grudnia 2003 r. wynosiła 10 816 tys. PLN. Jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu prezentowany jest także dodatni wynik z wyceny instrumentów pochodnych w wysokości 1 579 tys. PLN;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności – Bank nie posiada żadnych aktywów tej kategorii;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - w tej grupie Bank wykazuje skarbowe papiery wartościowe: bony skarbowe i obligacje. Celem utrzymywania tych papierów wartościowych jest zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej i zagospodarowanie nadwyżki płynności. Na koniec 2003 r. ich wartość wyniosła łącznie 431 949 tys. PLN. W tej kategorii Bank prezentuje także udziały w SWIFT w wysokości 52 tys. PLN.
- kredyty i pożyczki udzielone przez Bank i wierzytelności własne nieprzeznaczone do obrotu – w tej grupie Bank wykazuje należności od klientów w wysokości 3 293 117 tys. PLN z tytułu udzielonych kredytów, pomniejszone o utworzoną rezerwę celową i powiększone o naliczone odsetki, lokaty międzybankowe wraz z odsetkami – 143 836 tys. PLN, należności z tytułu dyskontowania akredytyw i operacji dokumentowych – 23 678 tys. PLN oraz obligacje oprocentowane Credit Suisse First Boston, Oddział w Singapurze o wartości nominalnej 150 000 tys. PLN wraz z naliczonym kuponem w wysokości 1 094 tys. PLN, premią pozostającą do rozliczenia w kwocie 1 711 tys. PLN, oraz korektą z tytułu zabezpieczenia wartości godziwej ryzyka stopy procentowej w wysokości (504) tys. PLN.

b) Opis metod i istotnych założeń przyjętych do ustalania wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych.

Wartość godziwa jest to kwota, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązаныmi ze sobą stronami.

- Wycena papierów wartościowych

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości godziwej a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na wynik operacji finansowych.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wykazuje się wg ceny nabycia skorygowanej o naliczone odsetki, dyskonto, premię. Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności korygowane są o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wykazuje się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na fundusz z aktualizacji wyceny.

Dłużne papiery wartościowe wprowadzane są do ksiąg rachunkowych według ceny nabycia i daty transakcji uwzględniając datę waluty. Pomiedzy datą transakcji a datą waluty dany papier wartościowy jest ewidencjonowany w pozycjach pozabilansowych w wartości nominalnej z uwzględnieniem strony

dokonania transakcji.

- Wycena instrumentów pochodnych

Terminowe transakcje wymiany typu Forward oraz transakcje typu FX Swap wycenia się wg wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych odnosi się na wynik z pozycji wymiany. W bilansie banku wycena instrumentów pochodnych prezentowana jest jako inne aktywa finansowe lub zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych.

Wartość godziwą bieżących transakcji wymiany walut typu spot, terminowych transakcji wymiany typu Forward oraz transakcji typu FX Swap wylicza się poprzez porównanie kursu transakcyjnego z kursem rynkowym obowiązującym dla analogicznych transakcji na koniec okresu sprawozdawczego, gdy różnica pomiędzy datą waluty a datą bieżącą jest większa niż dwa dni. W pozostałych przypadkach kursem odniesienia jest kurs średni NBP.

Kontrakty IRS wyceniane są na dzień sprawozdawczy do wartości rynkowej, z wykorzystaniem metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych (Discounted Cash Flow). Czynniki dyskontujące szacowane są na podstawie rynkowej krzywej dochodowości z dnia wyceny. Wartość rynkowa porównywana jest z wartością odsetek naliczonych zgodnie z ustaleniami kontraktu. Różnica księgowana jest odpowiednio w koszty lub przychody z tytułu operacji finansowych.

Kontrakty futures walutowy wyceniane są codziennie w wartości rynkowej. Codzienna wycena zaliczana jest odpowiednio do kosztów lub przychodów z operacji finansowych.

Opcje europejskie na kurs wymiany walut sprzedane i kupione wyceniane są do wartości godziwej przy wykorzystaniu modelu Blacka-Scholesa w wersji dostosowanej do ww. opcji. Parametr zmienności, który wymagany jest przy stosowaniu tego modelu, przyjmowany jest w postaci tzw. implikowanego parametru zmienności, co zapewnia zgodność uzyskanej ceny z aktualną ceną rynkową.

- Akcje i udziały mniejszościowe wykazuje się w cenie nabycia z uwzględnieniem odpowiednio odpisów z tytułu trwałej utraty ich wartości;
- Udziały w jednostce zależnej banku Fortis Securities Polska S.A. wycenia się metodą praw własności. Wyniki wyceny akcji Fortis Securities Polska S.A. odnoszone są:
  - na fundusz z aktualizacji wyceny, w części wynikającej ze zmian w kapitale własnym jednostki, w której dokonano inwestycji, a które nie były ujmowane w rachunku zysków i strat,
  - do rachunku zysków i strat w pozostałej części;
- Należności i zobowiązania z tytułu pożyczek, kredytów i innych wierzytelności wykazuje się w kwocie wymaganej zapłaty, która obejmuje również odsetki, z uwzględnieniem rezerw celowych utworzonych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 149 poz. 1672 wraz z późniejszymi zmianami). Wymagane rezerwy tworzy się na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Rezerwy na należności wyrażone w walutach obcych przelicza się na złotówki wraz z należnością objętą rezerwą.
- Wycena wbudowanych instrumentów pochodnych

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 lutego 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz.U. Nr 31, poz.266) wprowadziło do paragrafu 10 ustęp 1a, w którym wskazuje się w szczególności przypadki ścisłego powiązania charakteru wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyka z nim związane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi. Istnienie ścisłego powiązania między wbudowanym instrumentem pochodnym a umową zasadniczą skutkuje zwolnieniem jednostki z obowiązku odrębnego wykazania i wyceny instrumentu wbudowanego w księgach rachunkowych.

Zawarte przez Fortis Bank Polska S.A. umowy najmu, w których płatność wyrażona została w walucie obcej spełniają warunki określone w paragrafie 10 ustęp 1a Rozporządzenia. W związku z powyższym Bank nie wykazał i nie wycenił odrębnie wbudowanych instrumentów pochodnych wynikających z tych umów w sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2003 r.

c) Zasady wprowadzania do ksiąg rachunkowych instrumentów finansowych nabytych na rynku regulowanym.

Bank nabywa na rynku regulowanym instrumenty pochodne typu kontrakty futures. Kontrakty FX Futures to wystandaryzowane kontrakty giełdowe na wymianę walut. Istotą kontraktu jest codzienna giełdowa

wycena rynkowa i związane z tym przepływy płatności. Kontrakty mogą być rozliczane poprzez fizyczną dostawę walut lub poprzez przekazanie różnicy kursem kontraktu a ostateczną ceną rozliczeniową. Kontrakty futures wyceniane są codziennie w wartości rynkowej. Codzienna wycena zaliczana jest odpowiednio do kosztów lub przychodów z operacji finansowych.

d) Informacje na temat obciążenia ryzykiem stopy procentowej.

W 2003 r. Bank realizował politykę dopasowania średnich terminów przeszacowania stopy procentowej aktywów i pasywów w dolarach i w euro. Zarówno aktywa jak i pasywa w powyższych walutach przeszacowują się w terminach 1, 3 i 6 miesięcznych. Jednocześnie Bank realizował politykę utrzymywania dłuższych terminów przeszacowania stopy procentowej w aktywach złotych względem pasywów złotych. Celem jest zapewnienie, że przychody odsetkowe od zainwestowanego kapitału Banku, pozostaną w 2004 roku na obecnym poziomie, mimo spodziewanych na ten rok, dalszych obniżek stóp procentowych. Aby osiągnąć pożądane, dłuższe terminy przeszacowania stopy procentowej w aktywach złotych, Bank lokował nadwyżki płynnych środków w Obligacje Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu i o terminach zapadalności do 10 lat oraz w Bony Skarbowe.

e) Informacje na temat obciążenia ryzykiem kredytowym.

Działalność kredytowa Banku skupia się na obsłudze małych i średnich przedsiębiorstw. Najwięcej udzielonych kredytów przypada na branże zajmujące się handlem i usługami. Poniższa tabela prezentuje ryzyko kredytowe w branżach, w których zaangażowanie Banku przekracza 5% ogółu udzielonych przez Bank kredytów. W pozycji kredyty nieregularne wykazane zostały należności klasyfikowane przez Bank jako:

- pod obserwacją,
- poniżej standardu,
- wątpliwe,
- stracone,

z wyszczególnieniem pozycji stracone.

Ryzyko kredytowe w branżach, w których zaangażowanie banku przekracza 5 % ogółu udzielonych kredytów	31.12.2003 r.				31.12.2002 r.			
	Kredyty normalne		Kredyty nieregularne		Kredyty normalne		Kredyty nieregularne	
	w tys. PLN	% kredytów ogółem	w tys. PLN	% kredytów ogółem	w tys. PLN	% kredytów ogółem	w tys. PLN	% kredytów ogółem
inne usługi	525 393	16%	130 232	4%	439 354	19%	108 877	5%
w tym stracone			29 439	1%			34 141	1%
handel hurtowy	455 141	14%	100 305	3%	323 639	14%	78 821	3%
w tym stracone			52 289	2%			50 280	2%
osoby prywatne	427 537	13%	24 442	1%	194 748	9%	16 897	1%
w tym stracone			14 562	0%			12 483	0,5%
usługi budowlane	115 639	3%	68 421	2,1%	72 931	3%	70 266	3,1%
w tym stracone			46 656	1,4%			41 624	1,8%
pojazdy mechaniczne	169 461	5%	7 592	0%	161 197	7%	5 372	0%
w tym stracone			235	0%			551	0%
produkcja żywności i napojów	161 390	5%	11 825	0%	80 239	4%	14 832	1%
w tym stracone			7 061	0,2%			6 319	0,3%

4.2.2. Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

Aktywa dostępne do sprzedaży Bank wycenia według wartości godziwej. Ponieważ wartości godziwej obligacji Narodowego Banku Polskiego, zablokowanych pod rezerwę obowiązkową nie można wiarygodnie ustalić, Bank zastosował wobec nich wycenę metodą zamortyzowanego kosztu. Według stanu na 31.12.2003. r. wartość tych papierów wyniosła 26 218 tys. PLN.

Kredyty i pożyczki od podmiotów finansowych i niefinansowych oraz instytucji rządowych i samorządowych wykazuje się w kwocie wymaganej zapłaty, która obejmuje również odsetki, z uwzględnieniem rezerw celowych utworzonych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 149 poz. 1672 wraz z późniejszymi zmianami).

4.2.3. Aktywa i zobowiązania, których nie wycenia się wg wartości godziwej.

Bank wycenia według wartości godziwej wszystkie aktywa, wobec których istnieje taki wymóg: aktywa przeznaczone do obrotu i dostępne do sprzedaży.

Akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych wycenia się metodą praw własności. Pozostałe akcje i udziały zaliczone do aktywów trwałych wyceniane są według cen nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne Bank wycenia na koniec każdego okresu sprawozdawczego według cen nabycia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne. Ponadto Bank uwzględnia również aktualizację wyceny przeprowadzoną zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Pozostałe aktywa i pasywa, w tym środki pieniężne oraz kapitały i fundusze własne wycenia się według wartości nominalnej.

Zobowiązania finansowe nieprzeznaczone do obrotu i niebędące instrumentami pochodnymi wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, która obejmuje również odsetki od zobowiązań.

4.2.4. W 2003 r. Bank nie był stroną umowy, w wyniku której aktywa finansowe przekształca się w papiery wartościowe lub umowy odkupu.

4.2.5. Dane o skutkach wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do poziomu wartości godziwej.

Na dzień 01.01.2003 r. oraz 31.12.2003 r. została dokonana wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży do wartości rynkowej. Wartość wyceny została wykazana w bilansie Banku w pozycji Fundusz z aktualizacji wyceny. Zestawienie wyników wyceny przedstawia poniższa tabela:

	Wartość wyceny w tys. PLN	
	01.01.2003 r.	31.12.2003 r.
bony skarbowe	1 046	88
obligacje	995	(8 569)
Razem	2 041	(8 481)

4.2.6. Informacje o przychodach i kosztach na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, które zostały usunięte z bilansu (sprzedane, zlikwidowane).

W 2003 roku Fortis Bank Polska S.A. sprzedał następujące papiery wartościowe z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży:

- bony skarbowe o wartości nominalnej 113 790 tys. PLN, na których zrealizowany został zysk 517 tys. PLN, a sprzedane dyskonto wyniosło 3 527 tys. PLN. Dodatkowo dokonano transferów z portfela bonów skarbowych dostępnych do sprzedaży do przeznaczonych do obrotu o wartości księgowej 5 032 tys. PLN.
- następujące obligacje skarbowe o łącznej wartości nominalnej 93 000 tys. PLN:
  - OK0804 ISIN PL 0000102760, o wartości nominalnej 40 000 tys. PLN,
  - PS0608 ISIN PL 0000102869, o wartości nominalnej 20 000 tys. PLN,
  - OK0805 ISIN PL 0000103107, o wartości nominalnej 33 000 tys. PLN,

na powyższych transakcjach został zrealizowany zysk w wysokości 560 tys. PLN, a sprzedane dyskonto/premia wyniosła 2 029 tys. PLN.

- bony pieniężne o wartości nominalnej 400 000 tys. PLN, na których została odnotowana strata w wysokości 3 tys. PLN, a sprzedane dyskonto wyniosło 104 tys. PLN.

4.2.7. Informacje o przychodach i kosztach z tytułu sprzedanych aktywów finansowych, których wartość godziwa nie mogła być wcześniej wiarygodnie wyceniona, ze wskazaniem wartości bilansowej aktywów ustalonej na dzień sprzedaży.

W 2003 r. Bank nie zrealizował przychodów ani nie poniósł kosztów z powyższego tytułu.

4.2.8. Na koniec 2003 r. nie wystąpiło przekwalifikowanie aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej do aktywów wycenianych w skorygowanej cenie nabycia.

4.2.9. W 2003 r. nastąpiła zmiana wartości posiadanych przez Bank akcji jednostki zależnej. Zmiana tej wartości została zaprezentowana w nocie objaśniającej do bilansu 7B.

4.2.10. Przychody z tytułu odsetek od pożyczek udzielonych i należności własnych prezentuje poniższa tabela:

	stan na 31.12.2003 r. w tys. PLN		stan na 31.12.2002 r. w tys. PLN	
	odsetki niezrealizowane	odsetki zrealizowane	odsetki niezrealizowane	odsetki zrealizowane
lokaty międzybankowe	18	25 468	518	67 216
kredyty	11 530	147 177	7 973	183 002
odsetki od obligacji oprocentowanych Credit Suisse First Boston, Oddział w Singapurze	1 094	-	-	-
odsetki od instrumentów finansowych	959	-	-	-
odsetki od należności związanych z operacjami dokumentowymi	217	443	-	-
skupione wierzytelności	26	339	1	20
zrealizowane gwarancje	-	7	1	9
transakcje kupna papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-	125	-	-
Razem	13 844	173 558	8 493	250 247

4.2.11. Informacje na temat odsetek zastrzeżonych:

	31.12.2003 r. tys. PLN	31.12.2002 r. tys. PLN
odsetki kapitalizowane	26	223
dochody zastrzeżone od skupionych wierzytelności	59	75
dochody zastrzeżone od zrealizowanych gwarancji	4 220	3 667
dochody zastrzeżone od kredytów	87 813	73 070
Razem	92 118	77 035

4.2.12. Koszty odsetek wobec sektorów finansowego, niefinansowego oraz budżetowego w podziale na zrealizowane i niezrealizowane przedstawia poniższa tabela:

	stan na 31.12.2003 r. w tys. PLN		stan na 31.12.2002 r. w tys. PLN	
	odsetki niezrealizowane	odsetki zrealizowane	odsetki niezrealizowane	odsetki zrealizowane
rachunki bieżące	65	18 292	81	38 010
depozyty międzybankowe	605	13 409	177	8 169
depozyty terminowe	3 989	36 459	5 348	80 324
depozyty zablokowane	964	7 370	1 461	18 851

pożyczki i kredyty otrzymane	1 685	15 852	4 764	16 838
polisy ubezpieczeniowe	19	-	-	-
Razem	7 327	91 382	11 831	162 192

4.2.13. Informacje na temat instrumentów bazowych.

W ramach operacji wykonywanych przez Bank zawierane są transakcje pochodne. Transakcje te zawierane są w celach handlowych oraz w celu zarządzania ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych. Transakcje pochodne znajdują się także w ofercie dla klientów.

FX forward - polega na terminowym kupnie / sprzedaży waluty po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji. Instrument jest wyceniany poprzez porównanie kursu transakcyjnego z kursem rynkowym obowiązującym dla analogicznych transakcji. Celem zawarcia kontraktu jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym, utrzymywanie płynności.

FX swap – polega na na równoczesnym natychmiastowym kupnie / sprzedaży waluty oraz jej terminowym odsprzedaży / odkupie po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji z tym, że transakcje mogą być zawierane jako połączenie transakcji z datą waluty równą dacie transakcji i jednoczesną transakcją odwrotną na datę waluty następnego dnia. Instrument jest wyceniany poprzez porównanie kursu transakcyjnego z kursem rynkowym obowiązującym dla analogicznych transakcji. Celem zawarcia kontraktu jest regulowanie płynności, zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym portfela kredytów walutowych banku.

Kontrakty futures – polega na zakupie/sprzedaży walut obcych po kursie ustalonym w momencie zawierania transakcji na Warszawskiej Giełdzie Towarowej S.A. Kontrakty są wystandaryzowane co do kwot i terminów zapadalności. Instrument wyceniany jest do kursu rynkowego podawanego przez Warszawską Giełdę Towarową S.A. Jednocześnie dochodzi do codziennych przepływów z tytułu wyceny kontraktów tzw. marking to market. Celem zawarcia kontraktu jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym.

Kontrakty IRS – polega na wymianie płatności odsetkowych opartych na zmiennej rynkowej stopie procentowej w zamian za odsetki naliczone wg stałej stopy procentowej uzgodnionej w kontrakcie. Instrument wyceniany jest poprzez model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkową krzywą dochodowości. Celem zawarcia kontraktu jest zabezpieczenie przed ryzykiem stóp procentowych.

Terminowe operacje papierami wartościowymi - polegają na terminowej sprzedaży lub kupnie papierów wartościowych po cenie ustalonej w dacie zawarcia transakcji. Instrument jest wyceniany poprzez model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkową krzywą rentowności. Instrument przeznaczony jest do obrotu.

Charakterystyka instrumentów pochodnych na 31.12.2003 r. tys. PLN					
Instrument	FX forward	FX swap	FX futures	Kontrakty IRS	Terminowe operacje papierami wartościowymi
Ilość niezapadłych transakcji	557	26	29	2	1
Przyszłe przychody / płatności	zienne	zienne	zienne	zienne	zienne
Zapadalność	2004.01.02-2004.12.31	2004.01.02-2004.04.21	2004.01.21-2004.03.19	2003.11.18 – 2008.11.21	2003.12.31-2004.01.02
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów / pasywów	brak	brak	brak	brak	brak
Ustalone stopy / kwoty przychodów oraz terminy płatności	zienne	zienne	zienne	zienne	zienne
Inne warunki	brak	brak	brak	brak	brak
Rodzaj ryzyka	walutowe, płynności, kontrahenta	walutowe, płynności, kontrahenta	walutowe, płynności WGT S.A.	stopy procentowej, płynności, kontrahenta	stopy procentowej, płynności, kontrahenta

Według stanu na 31.12.2003 r. niezapadłe instrumenty pochodne zawarte przez Bank przedstawiały się następująco:

Rodzaj instrumentu pochodnego	Wartość nominalna									
	Stan na 31.12.2003 w tys. PLN							Stan na 31.12.2002 w tys. PLN		
	Zapadalność						Ogółem			Ogółem
	do 3 miesięcy		3 miesiące do 1 roku		1 rok do 5 lat			Banki	Pozostałe	
Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe		Banki	Pozostałe		
Walutowe	1 050 072	285 399	747 885	197 169		11 742	2 292 267	373 397	625 105	998 502
-FX forward	1 139	216 651		190 152		11 742	419 684		625 105	625 105
-FX swap	1 048 933		747 885				1 796 818	373 397		373 397
-FX futures		68 748		7 017			75 765			
Stopy procentowej					150 000		150 000			
-kontrakty IRS					150 000		150 000			
Razem	1 050 072	285 399	747 885	197 169	150 000	11 742	2 442 267	373 397	625 105	998 502

Instrumenty pochodne są zawierane przez Bank po obowiązujących w dniach dokonania transakcji cenach rynkowych. Zestawienie wyceny niezapadłych instrumentów pochodnych na dzień 31.12.2003 r. zostało przedstawione w poniższej tabeli:

Rodzaj instrumentu	Dodatnia wartość rynkowa				Ujemna wartość rynkowa			
	Stan na 31.12.2003 r. w tys. PLN		Stan na 31.12.2002 r. w tys. PLN		Stan na 31.12.2003 r. w tys. PLN		Stan na 31.12.2002 r. w tys. PLN	
	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe
Walutowe	24 431	5 217	4 691	13 828	23 359	6 617	3 389	11 399
-FX forward	1	5 217		13 828	3	6 455		11 399
-FX swap	24 430		4 691		23 356		3 389	
-FX futures						162		
Stopy procentowej	493							
-kontrakty IRS	493							
Razem	24 924	5 217	4 691	13 828	23 359	6 617	3 389	11 399

Dodatkowo poniższe zestawienie przedstawia ekwiwalenty bilansowe instrumentów pochodnych obliczone według zasad Uchwały nr 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (...), zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku (...). (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 43 z późniejszymi zmianami). Ekwiwalent bilansowy rozumiany jest jako wartość nominalna instrumentów pochodnych ważona ryzykiem produktu i ryzykiem kontrahenta. Bank nie posiada danych porównawczych na 31.12.2002 r.

Rodzaj instrumentu	Ekwiwalent bilansowy	
	Stan na 31.12.03 r. w tys. PLN	
	Banki	Pozostałe
- FX forward	4 863	3 800
- FX swap	-	-
- kontrakty futures	-	-
- kontrakty IRS	3 000	-
Razem	7 863	3 800

4.2.14. Cele i zasady zarządzania ryzykiem.

Strategia Banku odnośnie ryzyka ma na celu:

- ochronę funduszy oraz innego rodzaju pasywów, takich jak depozyty, kapitał akcyjny, papiery wartościowe, powierzonych Bankowi przez klientów i akcjonariuszy;
- zapobieganie stratom oraz wykorzystanie możliwości osiągnięcia zysku w środowisku podlegającym kontroli, tzn. w ramach określonych procesów, reguł, parametrów, będących przedmiotem okresowych przeglądów i zmian przeprowadzanych przez Zarząd Banku;
- rozwijanie działalności operacyjnej zgodnie z założeniami przyjętymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Efektywne zarządzanie ryzykiem w skali całego Banku stało się formalną koniecznością ze względu na mało stabilne parametry ekonomiczne i społeczne, charakteryzujące się na przykład często zmieniającymi się stopami procentowymi i kursami walut, a także coraz bardziej złożonym środowiskiem obowiązujących przepisów prawnych.

Główne zasady

Nowe produkty oraz usługi, z którymi wiąże się ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej, kredytowe i/lub operacyjne podlegają przedstawionemu poniżej procesowi zanim zostaną one wprowadzone na rynek:

- Krok 1: rozpoznanie potencjalnego ryzyka.
- Krok 2: sprawdzenie, czy Bank jest w stanie skutecznie oszacować i monitorować potencjalne ryzyka od momentu powstania zobowiązania aż do dnia wymagalności.
- Krok 3: sprawdzenie, czy można zabezpieczyć się przed rozpoznanymi potencjalnymi ryzykami po cenach rynkowych, na jakich warunkach i w jakim zakresie.
- Krok 4: sprawdzenie, czy przewidywane ceny sprzedaży pokrywają koszty związane z zabezpieczeniem się przed ryzykiem (cena ma zawierać koszty ubezpieczenia przed ryzykiem).
- Krok 5: sprawdzenie, czy funkcjonujące systemy i procedury pozwalają na przetwarzanie transakcji w profesjonalny sposób.

Jeśli nowy produkt lub usługa nie spełnia zasad racjonalnego zarządzania ryzykiem, natomiast istnieją inne przesłanki, aby wprowadzić taki produkt lub też usługę, Zarząd podejmie decyzję, czy i na jakich warunkach można sprzedawać tenże produkt lub usługę.

Tę samą zasadę stosuje się także odnośnie wprowadzania znaczących modyfikacji w istniejących produktach i usługach, jeżeli takie zmiany będą mieć wpływ na ryzyko rynkowe, płynności, kredytowe lub też operacyjne.

Ryzyko płynności

Limity

Bank monitoruje ryzyko płynności za pomocą wielowymiarowego systemu limitów i raportów.

W zarządzaniu płynnością Bank wykorzystuje analizę luki płynności. Wyniki tej analizy są wykorzystywane zarówno do celów poznawczych, jak i mają bezpośrednie przełożenie na decyzje zarządcze poprzez system limitów płynności odnoszących się do wielkości luki płynności.

Bank posiada następujące limity na maksymalną skumulowaną wartość luki płynności:

- Limit płynności długoterminowej - wszystkie waluty
- Limit płynności krótkoterminowej - wszystkie waluty
- Limit płynności długoterminowej - PLN
- Limit płynności krótkoterminowej - PLN
- Limit płynności długoterminowej - USD
- Limit płynności krótkoterminowej - USD
- Limit płynności długoterminowej - EUR
- Limit płynności krótkoterminowej - EUR

Limity skonstruowane są w ten sposób, aby w żadnym z przedziałów jednodniowych, skumulowana luka płynności nie przekraczała wyznaczonego limitem poziomu. Limity podlegają weryfikacji co najmniej raz do roku

Bank wykorzystuje inne limity niż limity na wielkość luki w celu zarządzania płynnością:

- Limit płynności bieżącej - niestabilne pasywa (zobowiązania)
- Limit płynności bieżącej - najwięksi depozytariusze
- Limit płynności bieżącej - koncentracja największych depozytów na sektor gospodarki
- Limit płynności bieżącej - poziom minimalny

- Limit płynności bieżącej - potencjalne zobowiązania

Powyższe limity obowiązują na dzień sporządzenia bilansu. Podlegają one zmianom. Wprowadzone mogą zostać także nowe limity przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Komitet ALCO dokonuje przeglądu limitów i technik raportowania przynajmniej raz do roku.

Cele zarządzania ryzykiem płynności

- Utrzymanie depozytów w PLN wycenionych wg kursów tabelowych na minimalnym poziomie około 40% wszystkich depozytów klientów w PLN.
- Utrzymanie depozytów w PLN z umownym okresem wymagalności powyżej 3 miesięcy na minimalnym poziomie około 30% wszystkich depozytów klientów w PLN.
- Zapewnienie długoterminowego, stabilnego źródła finansowania akcji kredytowej w walutach obcych.

Ryzyko rynkowe

Bank monitoruje ryzyko rynkowe, tj. ryzyko walutowe i ryzyko stóp procentowych za pomocą wielowymiarowego systemu limitów i raportów.

Ryzyko stopy procentowej

Bank wykorzystuje limity maksymalnej wartości zagrożonej i maksymalnej pozycji w celu zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Ryzyko wymiany

Bank wykorzystuje limity maksymalnej wartości zagrożonej i maksymalnej pozycji w celu zarządzania ryzykiem wymiany walut.

Komitet ALCO dokonuje przeglądu i zmian limitów oraz technik raportowania przynajmniej raz do roku. Dla celów zabezpieczenia przed ryzykiem stosowane są następujące narzędzia:

- papiery wartościowe, obligacje i bony skarbowe emitowane przez Skarb Państwa lub NBP,
- międzybankowe transakcje pieniężne,
- międzybankowe walutowe transakcje swap.

Komitet ALCO może w każdej chwili podjąć decyzję o zmianie niniejszej listy lub dodaniu nowych instrumentów, służących do zabezpieczania się przed ryzykiem.

Strategia Banku odnośnie zabezpieczania się przed ryzykiem jest odpowiednio zmieniana i akceptowana przez Komitet ALCO, celem uwzględnienia istniejących limitów, możliwości osiągnięcia przychodów, sytuacji na rynku i najbardziej prawdopodobnego scenariusza rozwoju rynku.

Ryzyko operacyjne

Fortis Bank Polska S.A. przyjął dla potrzeb zarządzania ryzykiem operacyjnym definicję ryzyka zaproponowaną przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego: „Ryzyko operacyjne jest to ryzyko wystąpienia bezpośredniej lub pośredniej straty, wynikającej z niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub też ze zdarzeń zewnętrznych”.

Dla potrzeb monitorowania ryzyka operacyjnego oraz określania w przyszłości wymogu kapitałowego z tytułu tego rodzaju ryzyka, ryzyko operacyjne obejmuje swoim zakresem również ryzyko prawne.

Ryzyko operacyjne jest fundamentalnym rodzajem ryzyka i ze względu na swoją kompleksowość jest ono charakterystyczne dla każdej organizacji – w tym także banków. Fortis Bank Polska S.A. posiada odpowiednią komórkę organizacyjną zajmującą się bieżącym badaniem ryzyka operacyjnego oraz rozwojem i udoskonalaniem adekwatnych technik kontroli tego rodzaju ryzyka w Banku, stanowiącą integralną część Departamentu Ryzyka.

Systemy monitorowania ryzyka operacyjnego w Banku oparte są na bazach danych zawierających informacje odnośnie występujących strat operacyjnych. Tworzone bazy rejestrujące straty operacyjne zostały wykorzystane w analizie oraz ograniczaniu ryzyka operacyjnego w Banku.

Szczególne znaczenie Bank przywiązuje do zmniejszania ryzyka operacyjnego poprzez udoskonalanie procesów wewnętrznych, a także do ograniczania ryzyka operacyjnego towarzyszącego wprowadzaniu nowych produktów i usług.

Fortis Bank Polska S.A. posiada również specjalny plan dotyczący zachowania ciągłości działania Banku w sytuacjach krytycznych (Business Continuity Plan), obejmujący wszystkie podstawowe funkcje biznesowe Banku.

Rola Komitetu ALCO w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym

Wyznacza limity dla:

- pozycji ogólnego ryzyka rynkowego (stopa procentowa, waluta, ryzyko pochodne od zmienności cen);
- ryzyka stopy procentowej dla konkretnych portfeli prowadzonych w pozycjach księgowych.

Określa strategię zarządzania ryzykiem dla krótko, średnio i długoterminowych horyzontów czasowych, podlegających akceptacji przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Okresowo odpowiednio zmienia realizację strategii zarządzania ryzykiem rynkowym dla krótkiego, średniego i długookresowego horyzontu czasowego.

Departament Ryzyka

Departament Ryzyka wspiera Zarząd we wszystkich sprawach dotyczących ryzyka związanego z działalnością bankową, poza ryzykiem kredytowym.

Zarządzanie Ryzykiem obejmuje:

- ALM – Asset and Liability Management (linia biznesowa zajmująca się zarządzaniem aktywami i pasywami Banku);
- ryzyko rynkowe;
- modelowanie ryzyka;
- ceny transferowe;
- ryzyko operacyjne.

Dyrektor Departamentu Ryzyka bezpośrednio podlega Wiceprezesowi Zarządu - Dyrektorowi Finansowemu Banku. Jest on członkiem Komitetu ALCO.

Departament Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- monitorowanie i raportowanie ALCO odnośnie niedopasowania terminów przeszacowania oprocentowania;
- przedstawianie ALCO strategii zabezpieczenia się przed ryzykiem;
- monitorowanie i raportowanie ALCO wykorzystania limitów ryzyka.

Ryzyko kredytowe

Analiza ryzyka dokonywana jest na podstawie obowiązującej w Banku standardowej metodologii oceny. Przy ocenie ryzyka kredytowego, analizie podlega zarówno ryzyko związane z danym produktem kredytowym jak i ryzyko łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec podmiotu, obejmującego wszystkie udzielone kredyty i produkty finansowe obciążone ryzykiem kredytowym.

W Banku funkcjonuje kilkupoziomowy system analizy wniosków kredytowych i podejmowania decyzji kredytowych. Poziom analizy i podejmowania decyzji zależy od pułapu łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec podmiotu gospodarczego lub grupy podmiotów powiązanych organizacyjnie lub kapitałowo. Przyjęty przez Bank system ma na celu zapewnienie maksymalnej obiektywności w procesie oceny wniosku i minimalizację ryzyka związanego z zaangażowaniem kredytowym Banku.

Decyzje kredytowe Banku dotyczą zarówno wnioskowanego przez podmiot kredytu (wysokość, warunki), jak i łącznego zaangażowania Banku wobec podmiotu.

W odniesieniu do podmiotów kwalifikujących się lub zakwalifikowanych do grupy podwyższonego ryzyka według klasyfikacji obowiązujących w Banku, stosowane są - obok ogólnie obowiązujących - dodatkowe procedury mające na celu ograniczenie ryzyka Banku.

W procesie kredytowym Banku funkcje pozyskiwania klientów i sprzedaży produktów kredytowych oraz oceny ryzyka kredytowego są rozdzielone organizacyjnie. Pozyskiwanie klientów i sprzedaż produktów należy do głównych zadań linii biznesowych: RB i CB, ocena ryzyka do głównych zadań Pionu Kredytów.

W Banku funkcjonują dwie linie biznesowe: CB - odpowiedzialna za obsługę segmentu dużych i średnich przedsiębiorstw oraz RB – obsługująca sektor klientów indywidualnych i małych przedsiębiorstw.

Dla zrównoważenia obu funkcji przyjęta została zasada „4 oczu” (four eyes principle) przy podejmowaniu decyzji kredytowych. Zasada ta oznacza, że w odniesieniu do każdego przypadku decyzja podejmowana jest przez przedstawiciela Pionu Kredytów i przedstawiciela danej linii biznesowej: RB lub CB.

Monitoring - prowadzony jest w oparciu o wewnętrzne procedury Banku, uwzględniające przepisy Ministra Finansów z 10 grudnia 2001 w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zasady ratingu podmiotów obowiązujące w grupie Fortis Bank. Obecnie procedury te są w trakcie aktualizacji w związku z wejściem w życie od dnia 1 stycznia 2004 roku Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2003 roku zmieniającego poprzednie przepisy.

Ograniczanie i zabezpieczanie ryzyka realizowane jest poprzez stosowanie zasad:

- udzielania podmiotom finansowania na poziomie adekwatnym do oceny ich zdolności kredytowej i poziomu ryzyka;
- ustanawiania zabezpieczeń prawnych zwrotu kredytu;
- realnej wyceny wartości zabezpieczeń;
- określanie przez komitet kredytowy Banku indywidualnej strategii postępowania wobec dłużników o dużej ekspozycji kredytowej obciążonej podwyższonym ryzykiem;
- tworzeniu i planowaniu rezerw celowych na istniejące i prognozowane ekspozycje kredytowe o podwyższonym ryzyku.

4.2.15. Informacje o stosowanych zasadach rachunkowości zabezpieczeń z uwzględnieniem podziału na zabezpieczanie wartości godziwej, zabezpieczanie przepływów pieniężnych oraz zabezpieczanie inwestycji w podmiocie zagranicznym:

a) Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń w ograniczonym zakresie. Z istniejących trzech rodzajów powiązań zabezpieczających tj. zabezpieczenia wartości godziwej, zabezpieczenia przepływu środków pieniężnych, zabezpieczenia inwestycji netto Bank stosuje wyłącznie zabezpieczenie wartości godziwej.

b) Jako instrument zabezpieczający transakcję zakupu obligacji oprocentowanych Credit Suisse First Boston, Oddział w Singapurze narażonych na ryzyko stopy procentowej został zawarty kontrakt IRS o wartości nominalnej 150 000 tys. PLN, wartość godziwa tego instrumentu na 31 grudnia 2003 roku wynosi 493 tys. PLN. Dla powyższej transakcji Bank stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń. Transakcje zabezpieczające oparte na stopie procentowej, zostały wycenione przez Bank do wartości godziwej. Korekty do wartości godziwej zostały uwzględnione w rachunku zysków i strat Banku.

c) Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przed zagrożeniem zmianami wartości godziwej w wyniku zmian stóp procentowych. Celem zabezpieczenia wartości godziwej jest ograniczenie zagrożenia wpływu na wynik finansowy zmian wartości godziwej wynikających z określonego ryzyka związanego z wprowadzonymi do ksiąg rachunkowych aktywami i zobowiązaniami finansowymi lub określoną ich częścią.

d) wcześniej Bank nie stosował rachunkowości zabezpieczeń.

4.2.16. Bank nie ma obecnie planów odnośnie zawierania transakcji, które będą zabezpieczane.

4.2.17. Bank nie odnosi zysków ani strat z wyceny instrumentu zabezpieczającego IRS na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny.

5. Dane o zawartych kontraktach opcji subskrypcji lub sprzedaży akcji zwykłych.

W 2003 roku Bank nie zawierał kontraktów opcji subskrypcji lub sprzedaży akcji zwykłych.

6. Szczegółowe dane o aktywach, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań własnych oraz zobowiązań strony trzeciej, a także o wartości zobowiązań podlegających zabezpieczeniu tymi aktywami.

Na dzień 31.12.2003 r. następujące aktywa Fortis Banku Polska S.A. stanowiły zabezpieczenie zobowiązań:

- Bony skarbowe o wartości nominalnej 194 000 tys. PLN zablokowane pod kredyt techniczny udzielany bankowi przez NBP, kredyt techniczny jest zaciągany w wysokości 80% kwoty zablokowanych bonów;
- Bony Skarbowe o wartości nominalnej 12 000 tys. PLN stanowiące zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, wartość środków pieniężnych objętych systemem gwarantowania zgromadzonych w Banku na dzień 31.12.2003 r.

wynosiła 2 712 064 tys. PLN;

- 24.979 tys. PLN, obligacje związane z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej zamienione przez NBP w lutym 2002 r. (obligacje zbywalne).

7. Informacje na temat nieujętych w bilansie transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

W 2003 roku Bank zawarł trzy transakcje z przyrzeczeniem odkupu (buy-sell-back) z klientami Banku na bonach skarbowych o łącznej wartości nominalnej 32 300 tys. PLN, cztery transakcje z przyrzeczeniem odkupu (buy-sell-back) z bankami na bonach pieniężnych o łącznej wartości nominalnej 400 000 tys. PLN. Na koniec roku 2003 w bilansie Banku nie wystąpiły powyższe transakcje.

8. Informacje o udzielonych zobowiązaniach finansowych, w tym o udzielonych zobowiązaniach nieodwołalnych.

Poniższa tabela przedstawia udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym w podziale na rodzaje podmiotów i produktów:

Zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania								
rodzaj podmiotu / rodzaj produktu	31.12.2003 r. w tys. PLN				31.12.2002 r. w tys. PLN			
	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem
- linie kredytowe w rachunku kredytu	37 764	316 871	-	354 635	10 998	163 995	-	174 993
- linie kredytowe w rachunku bieżącym	1 500	399 344	1 715	402 559	2 148	286 906	2 092	291 146
- otwarte limity VISA	83	55 087	67	55 237	232	57 462	85	57 779
- akredytywy importowe	12 911	46 929	-	59 840	-	44 057	-	44 057
- umowy ramowe dot. finansowania	-	153 615	-	153 615	-	134 516	-	134 516
- depozyty mbank. z przyszłą datą waluty	-	-	-	-	67 000	-	-	67 000
Razem	52 258	971 846	1 782	1 025 886	80 378	686 936	2 177	769 491

Podział niewykorzystanych linii kredytowych wg rodzaju podmiotu i pierwotnego terminu zapadalności przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2003 r. w tys. PLN		31.12.2002 r. w tys. PLN	
	do 1 roku	powyżej 1 roku	do 1 roku	powyżej 1 roku
podmioty finansowe	-	37 764	-	10 998
podmioty niefinansowe	280 304	36 567	146 136	17 859
Razem	280 304	74 331	146 136	28 857

9. Dane o pozycjach pozabilansowych, w szczególności o zobowiązaniach warunkowych, w tym wykaz udzielonych gwarancji i poręczeń (w tym wekslowych oraz innych udzielonych zobowiązań o charakterze gwarancyjnym), z wyodrębnieniem udzielonych na rzecz jednostek powiązanych.

Poniższa tabela przedstawia udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym w podziale na rodzaje podmiotów i produktów:

Zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym								
	31.12.2003 r. w tys. PLN				31.12.2002 r. w tys. PLN			

rodzaj podmiotu\ rodzaj produktu	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem
- udzielone gwarancje	2 105	126 519	40	128 664	998	103 717	35	104 750
- umowy ramowe gwarancyjne	-	23 717	-	23 717	-	8 933	-	8 933
- potwierdzone akredytywy eksportowe / akceptowane traty	12 448	-	-	12 448	7 931	-	-	7 931
Razem	14 553	150 236	40	164 829	8 929	112 650	35	121 614

Poniższa tabela prezentuje pozabilansowe zobowiązania udzielone w podziale na podmioty zależne, powiązane i pozostałe:

Wyszczególnienie	31.12.2003 r. w tys. PLN		31.12.2002 r. w tys. PLN	
	dotyczące finansowania	gwarancyjne	dotyczące finansowania	gwarancyjne
Jednostka dominująca	-	1 714	-	603
Podmioty zależne	-	-	75	-
Podmioty powiązane	50 683	323	11 010	323
Pozostałe podmioty	975 203	162 791	758 406	120 688
Razem	1 025 886	164 828	769 491	121 614

Na 31.12.2003 roku Bank posiadał następujące pozycje pozabilansowe dotyczące jednostek powiązanych:

- Podmiot dominujący:
  - trzy gwarancje udzielone przez Fortis Bank Polska S.A. dla Fortis Bank Bruksela na łączną kwotę 1 714 tys. PLN na okres od 3 miesięcy do 3 lat;
  - otrzymane gwarancje i poręczenia od Fortis Bank Bruksela na łączną kwotę 133 173 tys. PLN;
  - kontrakt IRS w wysokości 150 000 tys. PLN, zawarty w celu zabezpieczenia instrumentu finansowego
- Podmioty powiązane:
  - Fortis Lease Polska Sp. z o.o.:
    - przyznany limit w karcie VISA w wysokości 12 tys. PLN dla Fortis Lease Polska Sp. z o. o., zadłużenie pozabilansowe z tego tytułu wynosiło 8 tys. PLN;
    - niewykorzystaną linię kredytową w wysokości 37 764 tys. PLN udzieloną dla Fortis Lease Polska Sp. z o. o. na okres do 5 lat;
    - Fortis Lease Polska Sp. z o. o. posiadał ponadto otwartą akredytywę dokumentową na kwotę 12 911 tys. PLN;
  - Banki z grupy Fortis:
    - gwarancja udzielona podmiotowi powiązanemu w wysokości 323 tys. PLN;
    - otrzymane gwarancje i poręczenia od jednostek powiązanych na łączną kwotę 11 116 tys. PLN;
    - linia kredytowa otrzymana od jednostki powiązanej w wysokości 7 753 tys. PLN na okres 3 do 5 lat;

Analogicznie na koniec 2002 roku Bank posiadał następujące pozycje pozabilansowe dotyczące jednostek powiązanych:

- Podmiot dominujący:
  - dwie gwarancje udzielone Fortis Bank Bruksela na łączną kwotę 603 tys. PLN na okres od 1 miesiący do 3 lat;
  - otrzymane gwarancje i poręczenia od Fortis Bank Bruksela na łączną kwotę 75 927 tys. PLN;
- Podmiot zależny:
  - przyznany limit w karcie VISA w wysokości 75 tys. PLN dla Fortis Securities Polska S.A. ;
- Podmioty powiązane:
  - Fortis Lease Polska Sp. z o.o.:
    - przyznany limit w karcie VISA w wysokości 12 tys. PLN;
    - niewykorzystana linia kredytowa w wysokości 10 998 tys. PLN na okres do 5 lat;
  - Banki z grupy Fortis:
    - gwarancja udzielona podmiotowi powiązanemu w wysokości 323 tys. PLN;
    - otrzymane gwarancje i poręczenia od jednostek powiązanych na łączną kwotę 16 713 tys. PLN;
    - linie kredytowe otrzymana od jednostki powiązanej w wysokości 10 219 tys. PLN na okres 3 do 5 lat;

10. Informacje o zaproponowanej wypłacie dywidendy, jeśli nie została ona formalnie zatwierdzona, a także o jakichkolwiek nieujętych skumulowanych dywidendach z akcji uprzywilejowanych.

Zarząd proponuje Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy przeznaczenie zysku netto za 2003 rok w wysokości 36 021 431,24 PLN w całości na fundusz ryzyka ogólnego.

Fortis Bank Polska S.A. nie emitował żadnych akcji uprzywilejowanych.

11. Informacje o zobowiązaniach z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy.

Na dzień przekazania raportu rocznego Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy.

12. Dane dotyczące zobowiązań wobec budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli.

Na 31.12.2003 roku Bank nie posiadał żadnych zobowiązań wobec budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli.

13. Informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w danym okresie lub przewidzianej do zaniechania w następnym okresie, wraz z wyjaśnieniem przyczyn.

W 2003 roku Bank nie zaniechał żadnego typu działalności i nie przewiduje się zawężenia profilu działalności Banku.

14. Koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych na własne potrzeby.

W 2003 roku Bank poniósł koszty wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych na własne potrzeby w wysokości 12,5 mln PLN.

15. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz planowane w okresie najbliższych 12 miesięcy od dnia bilansowego nakłady inwestycyjne, w tym na niefinansowe aktywa trwałe.

W 2004 roku Bank przewiduje poniesienie wydatków na cele inwestycyjne w wysokości 14,5 mln PLN.

Zestawienie poniesionych nakładów inwestycyjnych na 31.12.2003 r. i 31.12.2002 r. przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2003 r. tys. PLN	31.12.2002 r. tys. PLN

Inwestycje rozpoczęte	4 589	8 878
Zaliczki na poczet inwestycji	-	114
Środki trwale	4 447	4 479
Urządzenia	1 497	2 767
Środki transportu	2 320	1 438
Pozostałe	630	274
Wartości niematerialne i prawne	3 208	2 195
Nabyte oprogramowanie komputerowe	3 208	2 195
Razem	12 244	15 666

16.1. Informacje o transakcjach emitenta z podmiotami powiązаныmi, w tym również z podmiotami powiązаныmi kapitałowo lub organizacyjnie w rozumieniu ustawy - Prawo bankowe, dotyczących przeniesienia praw i zobowiązań, z uwzględnieniem zasad polityki kredytowej banku względem podmiotów powiązanych.

- Umowa kredytowa z dnia 24 września 1998 roku z Fortis Bank S.A. i Fortis Bank (Nederland) NV. Dnia 12 listopada 1999 roku został sporządzony aneks do niniejszej umowy. W ramach tej umowy Bankowi została udzielona linia kredytowa w maksymalnej kwocie kapitału wynoszącej 200 mln DEM (obecnie ok. 102 mln EUR) na okres 7 lat. Została ona zastąpiona przez umowę zawartą w dniu 30 stycznia 2004 roku opisaną w punkcie 28 informacji dodatkowej.
- Umowa kredytowa z dnia 24 września 2001 roku z Fortis Bank (Nederland) NV. W ramach tej umowy Bankowi została udzielona linia kredytowa w maksymalnej kwocie kapitału wynoszącej 50 mln EUR na okres 4 lat.
- Fortis Bank Polska SA zawiera transakcje na rynku międzybankowym z Fortis Bank Bruksela. Na koniec 2003 roku Fortis Bank Polska SA nie posiadał złożonych ani otrzymanych od Fortis Bank Bruksela lokat międzybankowych, ani lokat overnight. Fortis Bank Bruksela posiada również rachunki nostro, vostro. Wysokość oprocentowania nie odbiega od warunków rynkowych.
- Fortis Securities Polska S.A. podnajmuje od Fortis Bank Polska S.A. powierzchnie biurowe oraz miejsca parkingowe. Umowa została zawarta w dniu 15 lutego 2001 r. na okres pięciu lat z możliwością przedłużenia.
- Umowa o współpracy z dnia 7 stycznia 2000 r. wraz z późniejszymi aneksami zawarta między Bankiem a Fortis Securities Polska S.A. Na mocy tej umowy w oddziałach Banku usytuowane są Punkty Obsługi Klienta (POK) oraz Punkty Informacyjne (PI), za pośrednictwem których klienci Banku mogą korzystać z usług zarządzania portfelami inwestycyjnymi.
- Umowa kredytowa z dnia 17 listopada 2000 r. z Fortis Lease Polska Sp. z o.o. wraz z późniejszym aneksem do umowy. Na mocy tej umowy został udzielony kredyt odnawialny wielowalutowy w wysokości 55 mln PLN z terminem spłaty do 17 listopada 2005 r., oprocentowanie na warunkach rynkowych. Na koniec 2003 r. saldo zadłużenia wynosiło 48 427 tys. PLN. Fortis Lease Polska Sp. z o.o. posiadał na koniec 2003 roku niewykorzystany limit w linii kredytowej w wysokości 51 mln PLN.
- Umowa kredytowa z dnia 5 kwietnia 2002 r. z Fortis Lease Polska Sp. z o.o. W ramach tej umowy Fortis Lease otrzymał kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 0,5 mln PLN na warunkach rynkowych z terminem spłaty do 7 kwietnia 2004 r.

16.2. Dane liczbowe dotyczące jednostek powiązanych kapitałowo o:

- a) należnościach i zobowiązaniach:

	31.12.2003 r. tys. PLN		31.12.2002 r. tys. PLN	
	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostka dominująca	Jednostka zależna

Należności				
Należności bieżące	23 306		48 100	
Lokaty terminowe			50 000	
Kredyty				352
Odsetki	1		15	1
Inne aktywa				1
Razem należności	23 307	-	98 115	354
Zobowiązania				
Środki na rachunkach bieżących	2 291	7 481	215	24
Odsetki naliczone		1		
Inne pasywa	57			
Razem zobowiązania	2 348	7 482	215	24

b) kosztach i przychodach, w tym odsetki i prowizje, koszty rezerw na kredyty i pożyczki:

	31.12.2003 r. tys. PLN		31.12.2002 r. tys. PLN	
	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostka dominująca	Jednostka zależna
Przychody				
Przychody z tytułu odsetek	7 769	3	10 053	28
Przychody z tytułu prowizji	749	22	544	20
Wynik z wyceny instrumentów pochodnych IRS	493			
Pozostałe przychody operacyjne	21	213		392
Razem przychody	9 032	238	10 597	440
Koszty				
Koszty odsetek	1 707	23	81	115
Koszty z tytułu prowizji	194		122	
Koszty działania	70	204	21	567
Razem koszty	1 971	227	224	682

c) udzielonych zobowiązaniach finansowych, w tym nieodwołalnych:

W dniu 30 września 2002 r. Bank przyznał Fortis Securities Polska S.A. kredyt w rachunku bieżącym do 1 mln PLN z terminem spłaty do 31 marca 2004 r. na warunkach rynkowych. Na 31 grudnia 2003 roku Fortis Securities nie posiadał z tego tytułu żadnego zadłużenia.

d) inne dane:

Na 31.12.2003 roku Fortis Bank Polska S.A. był właścicielem 100% akcji Fortis Securities Polska S.A. W Radzie Nadzorczej Fortis Securities Polska S.A. zasiada dwóch członków Zarządu Fortis Bank Polska S.A oraz prokurent.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Fortis Securities Polska S.A. w dniu 26 czerwca 2003 r. podwyższyło kapitał zakładowy Spółki z kwoty 9 048 tys. PLN do kwoty 53 036 tys. w drodze emisji akcji serii „R” i „S”. Obie emisje zostały w całości objęte przez Bank. Bank wykazał zwiększenie udziałów w Fortis Securities Polska S.A. w pozycji Bilansu "Udziały lub akcje w innych jednostkach".

17. Informacje o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji.

W 2003 r. Bank nie realizował żadnych wspólnych przedsięwzięć niepodlegających konsolidacji.

18. Informacje o przychodach i kosztach prowadzenia przez bank działalności maklerskiej.

Bank nie prowadzi działalności maklerskiej.

19. Informacje o odpisach należności nieściągalnych dokonanych w koszty, z podziałem na tytuły odpisów i sposób dokonania odpisu - w ciężar utworzonych rezerw, w ciężar kosztów na operacjach finansowych oraz w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych, z wyszczególnieniem strat poniesionych z tytułu kredytów i pożyczek.

W ciągu 2003 r. w ciężar utworzonych rezerw zostało spisanych 108 kredytów o łącznej wartości 23 618 tys. PLN.

20. Informacje o kosztach związanych z utworzeniem rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, z wyszczególnieniem tytułów.

W 2003 roku Bank poniósł koszty utworzenia rezerw na zobowiązania wobec pracowników z tytułu:

- premii w wysokości 4 406 tys. PLN;
- niewykorzystanych urlopów 394 tys. PLN;

21. Informacje o kosztach poniesionych na finansowanie pracowniczych programów emerytalnych.

Bank nie finansuje pracowniczych programów emerytalnych.

22. Informacje o prowadzonej działalności powierniczej.

Na dzień 31 grudnia 2003 r. Zespół Usług Powierniczych Fortis Bank Polska S.A. prowadził na rzecz klientów trzydzieści sześć rachunków papierów wartościowych. Suma wartości instrumentów finansowych klientów Zespołu Usług Powierniczych na ten dzień wynosiła 886 815 tys. PLN. W okresie sprawozdawczym Bank świadczył usługi w zakresie przechowywania i rozliczania transakcji na papierach wartościowych będących w obrocie na polskim rynku regulowanym i nieregulowanym oraz pośredniczył w zawieraniu transakcji na rynku zagranicznym. W ramach świadczenia usług powierniczych na rzecz klientów Bank współpracował z DB Securities S.A.

23. Informacje o sekurytyzacji aktywów.

Fortis Bank nie prowadzi sekurytyzacji aktywów.

24. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe.

Na 31.12.2002 roku w Fortis Bank Polska S.A. było 876 etatów. W ciągu 12 miesięcy zatrudnienie spadło do 869 etatów. Przeciętne zatrudnienie od stycznia do grudnia 2003 r. wynosiło 879 etatów.

Struktura zatrudnienia według wykształcenia przedstawia się następująco:

	31.12.2003 r.	31.12.2002 r.
Średnie	37%	39%
Licencjat	9%	8%
Wyższe	54%	53%

25. Informacje o łącznej wartości wynagrodzeń i nagród (w pieniądzu i w naturze), wypłaconych lub należnych, odrębnie dla osób zarządzających i nadzorujących emitenta w przedsiębiorstwie emitenta, bez względu na to, czy były one zaliczane w koszty, czy też wynikały z podziału zysku, a w przypadku gdy emitentem jest jednostka dominująca lub znaczący inwestor - oddzielnie informacje o wartości wynagrodzeń i nagród otrzymanych z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych (dla każdej grupy osobno).

Wynagrodzenia, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłacone członkom Zarządu, Rady Nadzorczej i prokurentom Fortis Bank Polska S.A. przedstawia poniższa tabela:

Wynagrodzenia	01.01.2003 - 31.12.2003 r.	01.01.2002 - 31.12.2002 r.

	tys. PLN	tys. PLN
Zarząd	3 799	6 012
Rada Nadzorcza	329	370
Prokurenci	2 824	2 990

Dwóch członków Zarządu Fortis Bank Polska S.A. oraz prokurent będący członkami Rady Nadzorczej Fortis Securities Polska S.A. nie otrzymywali z tego tytułu wynagrodzenia zarówno w 2003 r. jak i 2002 r.

26. Informacje o wartości niespłaconych zaliczek, kredytów, pożyczek, gwarancji, poręczeń lub innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz emitenta, jednostek od niego zależnych, współzależnych i z nim stowarzyszonych, z podaniem warunków oprocentowania i spłaty tych kwot, udzielonych przez emitenta w przedsiębiorstwie emitenta oraz oddzielnie w przedsiębiorstwach jednostek od niego zależnych, współzależnych i z nim stowarzyszonych (dla każdej grupy osobno) osobom zarządzającym i nadzorującym oraz pracownikom emitenta, odrębnie dla osób zarządzających, nadzorujących i pracowników oraz oddzielnie współmałżonkom, krewnym i powinowatym do drugiego stopnia, przysposobionym lub przysposabiającym oraz innym osobom, z którymi są powiązane osobiście osoby zarządzające i nadzorujące, z podaniem warunków oprocentowania i spłaty tych kwot.

Według stanu na 31.12.2003 r. Fortis Bank Polska S.A. udzielił:

członkom Rady Nadzorczej Banku:

- 2 limitów w kartach Visa - łączne zadłużenie wykazywane pozabilansowo z tego tytułu wynosiło 31 tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2003 r.

członkom Zarządu:

- 2 kredytów dewizowych o łącznym zadłużeniu 89 tys. EUR wg stanu na dzień 31.12.2003 r., z terminem spłaty od 3 do 10 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 1 kredytu w PLN – wg stanu na 31.12.2003 r. zadłużenie z tego tytułu wynosiło 166 tys. PLN, termin spłaty od 5 do 10 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- przyznano 2 kredyty w rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych na łączną kwotę 100 tys. PLN, wg stanu na dzień 31.12.2003 r. zadłużenie bilansowe z tego tytułu wynosiło 50 tys. PLN, terminy spłaty nieprzekraczały 1 roku, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 4 limitów w kartach Visa - łączne zadłużenie wykazywane pozabilansowo z tego tytułu wynosiło 41 tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2003 r.

prokurentom:

- 3 kredytów w rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych na łączną kwotę 22 tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2003 r., z terminami spłaty nieprzekraczającymi 1 roku, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 7 kredytów (w tym dewizowych) o łącznym zadłużeniu 466 tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2003 r., z terminem spłaty od 2 do 10 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 5 limitów w kartach Visa - łączne zadłużenie wykazywane pozabilansowo z tego tytułu wynosiło 33 tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2003 r.;
- 1 linii kredytowej w rachunku kredytu w wysokości 23 tys. CHF, z terminem spłaty od 1 do 3 miesięcy oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;

osobom powiązanim z osobami zarządzającymi i nadzorującymi

- 1 kredytu dewizowego w wysokości 6 tys. EUR wg stanu na dzień 31.12.2003 r. z terminem spłaty od 5 do 10 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 1 limitu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym na kwotę 60 tys. PLN, wg stanu na dzień 31.12.2003 r. zadłużenie z tego tytułu wynosiło 57 tys. PLN, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 1 limitu w karcie Visa do wysokości 5 tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2003 r.

pracownikom

- 2 zaliczek na wydatki służbowe na łączną kwotę 1,5 tys. PLN.

Pracownicy Fortis Bank Polska S.A. mają ponadto możliwość korzystania z kredytów pracowniczych. Stan zadłużenia z tego tytułu przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2003 r.	31.12.2002 r.
Kredyty pracownicze w tys. PLN	19 560	7 787
Kredyty pracownicze w szt.	575	247

Oprocentowanie kredytów pracowniczych nie odbiega od warunków rynkowych.

27. Informacje o znaczących zdarzeniach, dotyczących lat ubiegłych, ujętych w sprawozdaniu finansowym / skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za bieżący okres.

W 2003 r. nie wystąpiły żadne znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, ujęte w sprawozdaniu finansowym za bieżący okres.

28. Informacje o znaczących zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym / skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

- Począwszy od 1 stycznia 2004 r. Bank wprowadził następujące zmiany zasad rachunkowości:
- Do rozliczeń, międzyokresowych przychodów Bank zalicza przychody z tytułu prowizji:
  - za udzielenie kredytów, zmianę warunków kredytu (np. oprocentowanie, harmonogram, zabezpieczenia) o nieokreślonych terminach płatności poszczególnych rat. Są to kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty odnawialne (rewolwingowe).
  - za udzielenie gwarancji oraz zmianę warunków gwarancji (np. wydłużenie terminu ważności gwarancji).

Prowizje te rozkładane są w czasie metodą liniową odpowiednio przez okres trwania umowy kredytowej lub przez okres ważności gwarancji.
- W dniu 30 stycznia 2004 roku zostały zawarte dwie umowy kredytowe z Fortis Bank S.A./N.V. z siedzibą w Brukseli oraz Fortis Bank (Nederland) N.V. z siedzibą w Rotterdamie:
  - umowa kredytowa w sprawie zaciągnięcia przez Bank linii kredytowej z Fortis Bank (Nederland) N.V. z limitem 200 mln EUR na okres 101 miesięcy celem finansowania bieżącej działalności operacyjnej Banku. W ramach linii kredytowej Bank może pobierać zaliczki w EUR, USD, CHF, JPY w okresie 76 miesięcy od zawarcia umowy. Oprocentowanie: 1, 3, 6 lub 12-mies. IBOR w zależności od waluty oraz długości okresu odsetkowego poszczególnych zaliczek. Prowizja: 0,125% p.a. od niewykorzystanej części limitu kredytowego. Niniejsza umowa zastępuje umowę z 24 września 1998 r. zmienioną Anekssem nr 3 z dnia 12 listopada 1999 r. w sprawie zaciągnięcia przez Bank linii kredytowej z limitem w wys. 200 mln DEM, tj. 102 mln EUR, która została spłacona w dniu 5 lutego 2004 r.
  - umowa kredytowa w sprawie zaciągnięcia przez Bank linii kredytowej z Fortis Bank (Nederland) N.V. z limitem 200 mln EUR na okres 27 miesięcy z możliwością przedłużenia, celem finansowania bieżącej działalności operacyjnej Banku. W ramach linii kredytowej Bank może pobierać zaliczki w EUR, USD, CHF, JPY w okresie 2 miesięcy od zawarcia umowy. Oprocentowanie: 1, 3, 6 lub 12-mies. IBOR w zależności od waluty oraz długości okresu odsetkowego poszczególnych zaliczek. Prowizja: 0,125% p.a. od niewykorzystanej części limitu kredytowego.

29. Informacje o znaczących zdarzeniach dotyczących roku obrotowego mających wpływ na istotną zmianę struktury pozycji bilansowych oraz wyniku finansowego.

W opisywanym roku obrotowym nie wystąpiły żadne znaczące wydarzenia wpływające na zmianę struktury pozycji bilansowych oraz wyniku finansowego.

30. Informacje o relacjach między prawnym poprzednikiem a emitentem oraz o sposobie i zakresie przejścia aktywów i pasywów.

W 2003 r. nie wystąpiły relacje pomiędzy prawnym poprzednikiem a emitentem.

31. Sprawozdanie finansowe i porównywalne dane finansowe / skonsolidowane sprawozdanie finansowe i porównywalne skonsolidowane dane finansowe, przynajmniej w odniesieniu do podstawowych pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat / skonsolidowanego bilansu oraz skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skorygowane odpowiednim wskaźnikiem inflacji, z podaniem źródła wskaźnika oraz metody jego wykorzystania, z przyjęciem okresu ostatniego sprawozdania finansowego jako okresu bazowego, jeżeli skumulowana średnioroczna stopa inflacji z okresu ostatnich trzech lat działalności emitenta osiągnęła lub przekroczyła wartość 100%.

Z uwagi na poziom wskaźnika inflacji poniżej 20% w ciągu ostatnich 3 lat, Bank nie prezentuje sprawozdania finansowego skorygowanego wskaźnikiem inflacji.

32. Zestawienie oraz objaśnienie różnic pomiędzy danymi ujawnionymi w sprawozdaniu finansowym i porównywalnych danych finansowych / skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym i porównywalnych skonsolidowanych danych finansowych, a uprzednio sporządzonymi i opublikowanymi sprawozdaniami finansowymi / skonsolidowanymi sprawozdaniami finansowymi.

- W celu uzyskania porównywalności danych w sprawozdaniu dokonano przekształceń następujących porównywalnych danych finansowych wg stanu na 31.12.2002 r.:

Aktywa:	31-12-02	zmiana z tytułu reklasyfikacji	31-12-02 dane przekształcone
III. Należności od sektora finansowego	496 338	21	496 359
2. Terminowe	254 019	21	254 040
IV. Należności od sektora niefinansowego	2 172 196	(21)	2 172 175
1. W rachunku bieżącym	418 610	55 295	473 905
2. Terminowe	1 753 586	(55 316)	1 698 270

Kwota korekty (w tys. zł)	w tym:	Tytuł korekty
+/-21		Zmiana typu klienta z podmiotu niefinansowego na finansowy
55 295		Zmiana sposobu prezentacji należności bieżących w sytuacji nieregularnej, przeniesienie z pozycji "terminowe" do pozycji "bieżące"
-55 316	-21	Zmiana typu klienta z podmiotu niefinansowego na finansowy
	-55 295	Zmiana sposobu prezentacji należności bieżących w sytuacji nieregularnej, przeniesienie z pozycji "terminowe" do pozycji "bieżące"

Pasywa	31-12-02	zmiana z tytułu reklasyfikacji	31-12-02 dane przekształcone
III. Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 280 289	-	2 280 289
1. Rachunki oszczędnościowe, w tym:	256 670	(256 670)	-
a) bieżące	256 670	(256 670)	-
2. Pozostałe, w tym:	2 023 619	256 670	2 280 289
a) bieżące	667 276	256 670	923 946

Kwota korekty (w tys. zł)	Tytuł korekty
+/-256 670	Zmiana dotyczy przeniesienia danych z pozycji „Rachunki oszczędnościowe bieżące” do pozycji "Pozostałe zobowiązania bieżące" - zmiana sposobu prezentacji danych

- W półrocznym raporcie została dokonana błędna kwalifikacja obligacji Narodowego Banku Polskiego, utrzymywanych w portfelu w związku z rezerwą obowiązkową, do grupy aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności. Na koniec 2003 roku oraz w danych porównywalnych na koniec

2002 roku obligacje te są prezentowane w grupie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

33. Zmiany stosowanych zasad (polityki) rachunkowości i sposobu sporządzania sprawozdania finansowego / skonsolidowanego sprawozdania finansowego, dokonanych w stosunku do poprzedniego roku obrotowego (lat obrotowych), ich przyczyny, tytuły oraz wpływ wywołanych tym skutków finansowych na sytuację majątkową i finansową, płynność oraz wynik finansowy i rentowność.

W 2003 roku Bank nie zmieniał zasad rachunkowości.

34. Dokonane korekty błędów podstawowych, ich przyczyny, tytuły oraz wpływ wywołanych tym skutków finansowych na sytuację majątkową i finansową, płynność oraz wynik finansowy i rentowność

W 2003 roku Bank nie dokonywał żadnych korekt błędów podstawowych.

35. Informacje nt. występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności.

Sprawozdanie finansowe za okres od 01.01.2003 do 31.12.2003 roku zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej Banku w dającej się przewidzieć przyszłości.

36. Dane dotyczące połączenia spółek.

W 2003 roku nie nastąpiło połączenie Banku z żadną spółką. Informacje wymagane w punktach 37 i 38 nie dotyczą Fortis Banku S.A., ponieważ Bank nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Szczegółowe wyjaśnienie na ten temat przedstawiono w punkcie 39.

39. Jeżeli emitent nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w dodatkowej nocie objaśniającej do sprawozdania finansowego należy przedstawić podstawę prawną niesporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Bank nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego na podstawie art. 58 ustawy o rachunkowości, z którego wynika, że konsolidacją można nie obejmować jednostki zależnej, jeżeli dane finansowe tej jednostki są nieistotne dla realizacji obowiązku rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki. Według stanu na 31 grudnia 2003 r. suma bilansowa FSP stanowiła 1,3% sumy bilansowej Banku, łączne przychody FSP stanowiły 1% łącznych przychodów Banku.

Podstawowe dane finansowe jednostki zależnej FSP zostały zaprezentowane w nodzie 10 B w części finansowej raportu rocznego.

40. Jeżeli emitent sporządzający skonsolidowane sprawozdanie finansowe wyłącza na podstawie odrębnych przepisów jednostkę podporządkowaną z obowiązku objęcia konsolidacją lub metodą praw własności, w dodatkowej nocie objaśniającej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego należy przedstawić podstawę prawną, wraz z danymi uzasadniającymi wyłączenia, podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe

Fortis Bank Polska S.A. nie sporządza sprawozdania skonsolidowanego.

41. Pozostałe informacje.

41.1. Organy Banku

Fortis Bank Polska S.A. posiada następujące organy:

- Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy
- Rada Nadzorcza
- Zarząd

Na dzień 31.12.2003 r. Rada Nadzorcza składała się z 7 osób, w skład Zarządu wchodziło 5 członków.

41.2. Dane uzupełniające o aktywach i pasywach Banku.

Zestawienie walutowej struktury aktywów i pasywów na 31.12.2003 r. zostało przedstawione w poniższej tabeli:

Waluta	Aktywa (tys. PLN)	Aktywa (%)	Pasywa (tys. PLN)	Pasywa (%)
AUD	326	0,01%	239	0,01%
CAD	1 592	0,03%	235	0,01%
CHF	140 131	3,06%	4 995	0,11%
CZK	393	0,01%	327	0,01%

DKK	708	0,01%	118	0,00%
EUR	1 259 687	27,47%	1 061 796	23,15%
GBP	1 734	0,04%	1 994	0,04%
HUF	14	0,00%	0	0,00%
JPY	261	0,01%	0	0,00%
NOK	691	0,01%	218	0,00%
PLN	2 712 076	59,14%	3 092 638	67,44 %
SEK	879	0,02%	478	0,01%
USD	467 482	10,19%	422 937	9,22%
Razem	4 585 974	100,00%	4 585 974	100,00%